

Ontwerpbesluit van Gedeputeerde Staten van Utrecht

Onderwerp	Ontwerp Ontheffing Soortenbescherming Windpark Rijnenburg	Datum	13 juni 2024
Zaaknummer	Z2023-00000888	Team	Vergunningverlening Natuur en Landschap
Briefnummer	D-PU-2024-00013298	Van	Servicebureau
Uw referentie	-	Telefoon	030 258 91 11 nr.
Ontvangstdatum	11 mei 2023	E-mail	servicebureau@provincie-utrecht.nl

BIJLAGEN

- A. Voorschriften bij de ontheffing
- B. Planlocatie
 1. Nieuw Activiteitenplan Soortenbescherming Windpark Rijnenburg
 - 1.1 Nieuw Activiteitenplan – Compensatieplan weidevogels
 2. Belang van de ingreep
 3. Natuurtoets energiepark Rijnenburg_eindrapport_20230209
 4. Nieuw CombiMER Energielandschap Rijnenburg en Reijerscop vo.9
 6. Notitie aanvullende gegevens aanvraag soortenbescherming provincie Utrecht – Windturbines Rijnenburg en Reijerscop
 8. Notitie aanvullende gegevens II soortenbescherming provincie Utrecht – Windturbines Rijnenburg en Reijerscop
 9. Veldonderzoek weidevogels Rijnenburg 2023
 10. Oplegnotitie veldonderzoek Rijnenburg

Bosch & Van Rijn B.V. heeft namens Rijne Energie Coöperatief U.A. op 11 mei 2023 een aanvraag ingediend voor een ontheffing in het kader van de Wet natuurbescherming voor het onderdeel soortenbescherming. De aanvraag heeft betrekking op activiteiten op de locatie polders Rijnenburg en Reijerscop, ZW van knooppunt Oudenrijn (hierna: het plangebied) en heeft zaaknummer Z2023-00000888. Op 18 december 2023 is er een wijziging van de aanvraag ingediend.

1. Besluit

We zijn op basis van de Wet natuurbescherming en het Beleidskader Wet natuurbescherming provincie Utrecht 2017 voornemens te besluiten:

- Ontheffing te verlenen van de verbodsbepaling die genoemd is in artikel 3.1, eerste lid, van de Wet natuurbescherming, voor zover dit betreft het opzettelijk doden van de aalscholver, blauwe reiger,

boerenzwaluw, boompieper, bosrietzanger, buizerd, fitis, fuut, gaai, gekraagde roodstaart, gele kwikstaart, gierzwaluw, goudhaan, grasmus, graspieper, grauwe gans, grauwe vliegenvanger, groenling, grote zilverreiger, grutto, heggenmus, houtsnip, huiszwaluw, holenduif, houtduif, kauw, keep, kievit, kleine mantelmeeuw, kleine karekiet, knobbelzwaan, kneu, kokmeeuw, kolgans, koolmees, koperwiek, kramsvogel, krakeend, meerkoet, merel, oeverloper, oeverzwaluw, paapje, pimpelmees, putter, rietgors, rietzanger, ringmus, roek, roodborst, roodborsttapuit, smient, sijs, spreeuw, sprinkhaanzanger, stormmeeuw, tapuit, tjiftjaf, torenvalk, tuinfluiter, tureluur, veldleeuwerik, vink, waterhoen, watersnip, wilde eend, winterkoning, wintertaling, witgat, witte kwikstaart, zanglijster, zilvermeeuw, zwarte mees, zwarte roodstaart, zwartkop.

- Ontheffing te verlenen van de verbodsbepaling die genoemd is in artikel 3.1, vierde lid, van de Wet natuurbescherming, voor zover dit betreft het opzettelijk storen van de grutto aangezien dit van wezenlijke invloed is op de soort (vijfde lid van het artikel).
- Ontheffing te verlenen van de verbodsbepalingen die genoemd zijn in artikel 3.5, eerste lid, van de Wet natuurbescherming, voor zover dit betreft het opzettelijk doden van de gewone dwergvleermuis, laatvlieger, rosse vleermuis en de ruige dwergvleermuis.
- Ontheffing te verlenen van de verbodsbepalingen die genoemd zijn in artikel 3.5, eerste, tweede en vierde lid, van de Wet natuurbescherming, voor zover dit betreft het opzettelijk doden en vangen, opzettelijk verstoren en beschadigen en/of vernielen van voortplantings- of rustplaatsen van de heikikker, rugstreepad en de platte schijfhoren.
- Ontheffing te verlenen van de verbodsbepaling genoemd in artikel 3.5, derde lid, van de Wet natuurbescherming, voor zover dit betreft het opzettelijk vernielen van eieren van de platte schijfhoren.

We verlenen de ontheffing voor de periode van de verzenddatum van het besluit tot en met 31 december 2058.

Aan deze ontheffing van de Wet natuurbescherming hebben we voorschriften verbonden. De voorschriften (bijlage A bij dit besluit) en genoemde maatregelen (bijlage 1, 1.1, 6, 8 en 10) moeten nageleefd worden en maken integraal deel uit van deze ontheffing.

Zorgplicht en melden ongewoon voorval op grond van de Omgevingswet

Op 1 januari 2024 is de Omgevingswet in werking getreden. Ook de algemene en specifieke zorgplichten uit deze wet zijn, naast deze ontheffing op grond van de Wet natuurbescherming, direct van toepassing op de binnen het plangebied uit te voeren flora en fauna-activiteiten. In dit geval moet u zich houden aan de zorgplicht zoals bedoeld in artikel 11.27 van het Besluit activiteiten leefomgeving (Bal).

Ook dient u rekening te houden met het onverwijld melden van een ongewoon voorval als bedoeld in artikel 11.34 van het Bal. Dit geldt als er tijdens de uitvoer van de flora- en fauna-activiteiten een gebeurtenis plaatsvindt die direct gevolgen heeft voor de natuur. In dat geval dient u direct contact op te nemen met de Regionale Uitvoeringsdienst (RUD) Utrecht op telefoonnummer 0800-0225510 (24/7 bereikbaar).

Hieronder kunt u lezen waarom we dit besluit genomen hebben.

2. Motivering van het besluit

2.1 Omschrijving van de aanvraag

De aanvraag heeft betrekking op de realisatie van vier grote windturbines met een maximale tiphoogte van 270 meter in het gebied binnen de polders Rijnenburg en Reijerscop, in het gebied ten westzuidwesten van het verkeersknooppunt Oudenrijn in de gemeente Utrecht. Het plan voorziet in de realisatie van een Windpark bestaande uit vier windturbines met bijbehorende voorzieningen zoals kraanopstelplaatsen en toegangswegen. De windturbines worden naar verwachting in 2026 gerealiseerd. Per windturbinelocatie wordt een gewapend betonnen fundatieplaat van maximaal 30 meter diameter gerealiseerd. Deze fundatieplaat wordt onderheid met circa 30 tot 50 heipalen (aantal en diepte afhankelijk van precieze toestand ondergrond). Het realiseren van de fundatieplaat duurt circa drie tot vier maanden. Na uitharden van de fundatieplaat worden de torenonderdelen, de hub, de nacelle en de wieken gehesen. Het uitharden duurt circa vier tot zes weken en de opbouw van de windturbine circa twee weken. Hierna volgt een fase van testdraaien.

De werkzaamheden voor de aanleg van de parkinfrastructuur bestaan uit de volgende onderdelen:

- Kraanopstelplaatsen. Voor het hijsen van de windturbineonderdelen is een grote kraan nodig. Deze kraan heeft een stabiele ondergrond nodig, daarom wordt er per windturbinelocatie een kraanopstelplaats aangebracht. Dit is een (veelal) geasfalteerd dan wel anderszins verhard oppervlak van maximaal 50 meter x 50 meter. De kraanopstelplaats is permanent, zodat in geval van calamiteiten of onderhoud een kraan kan worden opgericht. De aanleg van de kraanopstelplaatsen duurt circa zes weken.
- Toegangswegen. Voor de bereikbaarheid van de windturbinelocaties in de aanleg- en exploitatiefase is er per windturbinelocatie een toegangsweg voorzien. Deze wegen zijn permanent en worden geasfalteerd dan wel anderszins verhard. Voor het aanleggen van de toegangswegen is op bepaalde locaties demping van watergangen aan de orde. De ontheffing wordt ook aangevraagd voor de aanlegfase van de toegangswegen. Dit bestaat uit de voorbelasting van de bouwwegen (voorbereidende fase; duur circa zes tot negen maanden), de aanleg van de wegen (circa één tot twee maanden).
- Bekabeling. Graafwerkzaamheden om de ondergrondse windparkbekabeling aan te leggen. De windparkbekabeling bestaat uit ondergrondse elektriciteitskabels die op een diepte van circa één meter onder maaiveld worden aangelegd (duur circa twee tot drie maanden). De locatie van het plangebied en de werkzaamheden is opgenomen in bijlage B bij dit besluit.

U vraagt ontheffing van de verbodsbepalingen genoemd in de artikelen 3.1 en 3.5 van de Wet natuurbescherming voor wat betreft de soorten die genoemd zijn in tabel 1 van het Activiteitenplan (bijlage 1 bij dit besluit) voor de periode van 31 december 2022 tot en met 31 december 2058.

In het wijzigingsverzoek van 18 december 2023 is de aanvraag wat betreft de velduil ingetrokken.

2.2 Gevolgde procedure

Op 1 januari 2024 zijn de Omgevingswet en de Aanvullingswet natuur Omgevingswet in werking getreden. Het overgangsrecht is van toepassing, omdat de aanvraag om een natuurvergunning is ingediend voorafgaand aan de inwerkingtreding van de Omgevingswet. Op grond van artikel 2.9, eerste lid, aanhef en onder a, van de Aanvullingswet natuur Omgevingswet, blijft het recht zoals dat gold onmiddellijk voorafgaand aan de inwerkingtreding van toepassing totdat het besluit op die aanvraag onherroepelijk wordt.

Dat betekent dat in dit geval de Wet natuurbescherming, het Besluit natuurbescherming en de Regeling natuurbescherming, zoals deze golden vóór 1 januari 2024, van toepassing blijven.

We hebben de aanvraag behandeld volgens hoofdstuk 5 van de Wet natuurbescherming en afdeling 4.1.1 van de Algemene wet bestuursrecht.

Op verzoek van de aanvrager heeft de gemeenteraad van de gemeente Utrecht besloten om de gemeentelijke coördinatie-regeling uit de Wet ruimtelijke ordening (Wro) van toepassing te verklaren op verschillende besluiten die nodig zijn voor de verwezenlijking van dit project, waaronder de aanvraag van deze ontheffing. Bij schrijven van 11 april 2023 is ons verzocht om medewerking te verlenen aan de coördinatie-regeling. Bij brief van 10 mei 2023 hebben wij hiermee ingestemd. Dit betekent dat de gemeente de procedure van (de voorbereiding van) alle besluiten zal coördineren en dat de uitgebreide procedure van afdeling 3.4 van de Algemene wet bestuursrecht van toepassing is op deze aanvraag.

Op 26 mei 2023 is het ontwerpbesluit ter inzage gelegd en hierop zijn zienswijzen binnengekomen. Op basis van deze zienswijzen zijn geen wijzigingen aangebracht in het ontwerpbesluit. Op 18 december 2023 hebben we een wijziging ontvangen van de aanvraag. De wijziging heeft betrekking op de volgende punten:

- De ontheffing intrekken voor de velduil;
- Alleen stilstand bij windturbine 2 en uitbreiding periode tot en met 31 mei;
- De compensatieopgave voor de grutto verkleinen van 35,0 hectare naar 12,5 hectare.

2.3 Toetsingskader

Alle vogelsoorten zijn beschermd op grond van artikel 3.1 van de Wet natuurbescherming. Vleermuizen zijn beschermd op grond van artikel 3.5 van de Wet natuurbescherming. De heikikker, rugstreppad en de platte schijfhoren zijn ook beschermd op grond van artikel 3.5 van de Wet natuurbescherming.

2.4 Toetsing ontheffingsvoorwaarden

We kunnen de ontheffing voor de Wet natuurbescherming alleen verlenen als voldaan is aan elk van de volgende voorwaarden:

- a) er bestaat geen andere bevredigende oplossing (alternatievenafweging);
- b) er is een geldig wettelijk belang (belangenafweging);
- c) de maatregelen leiden niet tot verslechtering van de staat van instandhouding van de aangevraagde vogelsoorten en er wordt geen afbreuk gedaan aan het streven de populaties van de gewone dwergvleermuis, laatvlieger, rosse vleermuis, ruige dwergvleermuis, heikikker, rugstreppad en de platte schijfhoren in hun natuurlijke verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding te laten voortbestaan (ecologische beoordeling).

Hieronder leest u de toetsing en conclusies op deze voorwaarden.

a) Afweging andere bevredigende oplossingen

Omschrijving van de andere bevredigende oplossingen

U heeft onderzocht of er een andere bevredigende oplossing bestaat waarmee het doel van de aanleg van een windpark kan worden bereikt die geen of een geringere aantasting van het leefgebied van de soorten veroorzaakt. U geeft hierover het volgende aan:

Locatie

In het bij de aanvraag gevoegde document 'CombiMER Energielandschap Rijnenburg & Reijerscop' (Bijlage 4) is ingegaan op de beleidshistorie van de locatie. De locatie is reeds in de Nota Ruimte (2004) en de Planologische Kernbeslissing (PKB) van 2005 aangewezen door de provincie Utrecht voor verstedelijking. In 2011 heeft de gemeenteraad geconstateerd dat de polders Rijnenburg en Reijerscop één van de weinige locaties in Utrecht zijn die geschikt kunnen zijn voor de grootschalige opwekking van zonne- en/of windenergie. In 2017 is door de gemeenteraad het Startdocument Rijnenburg-Reijerscop vastgesteld, waarin de ontwikkeling van het gebied als Energielandschap is aangekondigd. In de vastgestelde Ruimtelijke Strategie Utrecht 2040 (RSU) is Rijnenburg als kansrijk zoekgebied opgenomen. In 2020 heeft de gemeenteraad van Utrecht de Visie Energielandschap Rijnenburg en Reijerscop en het Uitnodigingskader Energielandschap Rijnenburg en Reijerscop vastgesteld. Om te voldoen aan de gemeentelijke doelstelling om zo snel mogelijk klimaatneutraal te zijn, is het van belang dat deze aangewezen en geschikte locatie optimaal benut wordt. De in het document 'CombiMER Energielandschap Rijnenburg & Reijerscop' genoemde belemmeringen buiten de bestaande opstelling, in combinatie met de wetenschap dat veel meer duurzame energie benodigd is om de gemeentelijke en regionale ambitie te kunnen realiseren dan het in het MER beschreven voornemen, betekent dat een alternatieve locatie niet haalbaar is. De gemeente heeft ruimte geboden voor duurzame energie, waarvan Energielandschap Rijnenburg & Reijerscop één van de lopende projecten betreft waarvoor al zoekgebieden voor zon en wind zijn vastgesteld.

Inrichting

In het bij de aanvraag gevoegde document 'CombiMER Energielandschap Rijnenburg & Reijerscop' zijn voor vier verschillende opstellingsalternatieven binnen het plangebied de effecten op relevante milieuaspecten beschreven en beoordeeld. De vier opstellingsalternatieven bestaan uit verschillend ingerichte windparken met verschillende aantallen windturbines, positionering en ontwerpprincipes. Voor de verschillende opstellingsalternatieven is een variant A met kleine windturbineafmetingen en een variant B met grote windturbineafmetingen onderzocht. De ashoogte verschilt van 125,5 meter tot en met 180 meter en de rotordiameter van 149 tot 180 meter. Door de milieuonderzoeken is inzicht verkregen in de omgevingsaspecten per opstellingsalternatief. Op basis van deze kennis is een optimalisatie uitgevoerd om tot een voorkeursalternatief (VKA) te komen. Bij de keuze van de inrichting is, naast het aspect natuur, ook rekening gehouden met overige sectorale aspecten, zoals woningen en externe veiligheid. In het bij de aanvraag gevoegde document Natuurtoets Energiepark Rijnenburg (Bijlage 3), Utrecht' zijn voor de verschillende opstellingsalternatieven en het VKA ook beoordelingen van de effecten op natuur uitgevoerd. Hierbij is voor het VKA uitgegaan van meest 'ongunstige' afmetingen (laagste ashoogte gecombineerd met de grootste rotordiameter). Op basis van de natuurtoets scoort het VKA voor de ecologische effecten beter ten opzichte van opstellingsalternatief 2 en 3. De ecologische effecten van het VKA zijn gelijk aan de effecten van opstellingsalternatief 1 en 4.

De inrichting van de werkzaamheden en te nemen maatregelen is zodanig dat negatieve effecten op beschermde soorten zoveel als redelijkerwijs mogelijk voorkomen wordt. Voor de grutto en de rosse vleermuis (en andere vleermuizen) betekent dit dat er een stilstandvoorziening van de windturbines wordt gerealiseerd om de sterfte door aanvaring te reduceren. In het kader van de andere bevredigende oplossingen kan worden geredeneerd om alle vier de windturbines tijdens het broedseizoen stil te zetten als mitigerende maatregel voor de grutto. Echter is dit uit financieel oogpunt niet realistisch, waardoor de doelstellingen van het project niet zouden worden bereikt. Daarnaast zou het 'extra' stilzetten van bepaalde windturbines tijdens het broedseizoen niet leiden tot andere effecten voor de grutto. Voor de vleermuizen zal er een andere stilstandvoorziening worden geplaatst op alle windturbines.

Ook zal er onder andere voor de grutto alternatief leef/broedgebied worden gerealiseerd om het areaal aangetast leefgebied, door ruimtebeslag en verstoring door de realisatie van de windturbines, te compenseren.

Momenteel wordt er onderzoek gedaan (door Bureau Waardenburg in opdracht van provincie Groningen) naar de reductie van aanvaringslachtoffers door het zwart verven van een wiek van de windturbines. Aangezien hier nog geen resultaten van beschikbaar zijn, is ook niet bekend of dit een goede mitigerende maatregel zou zijn. Mede om deze reden is er binnen het huidige project voor gekozen dit niet toe te passen.

Planning

Tijdens de werkzaamheden dient verstoring en vernietiging van nesten van vogels te worden voorkomen. Het broedseizoen verschilt per soort. Voor het broedseizoen wordt in het kader van de Wet natuurbescherming geen standaardperiode gehanteerd. Globaal moet rekening worden gehouden met de periode half maart tot en met half augustus. Indien de werkzaamheden binnen het broedseizoen zijn gepland kunnen deze worden uitgevoerd indien is vastgesteld dat met de werkzaamheden geen nesten van vogels worden verstoord of vernietigd.

Bij de werkzaamheden aan de watergangen, dienen in de aanlegfase negatieve effecten op het leefgebied van de heikikker, rugstreeppad en platte schijfhoren zoveel mogelijk voorkomen te worden door het nemen van mitigerende maatregelen. Voor de heikikker dienen werkzaamheden aan watergangen te worden uitgevoerd in de periode tussen 15 juli en 1 oktober (buiten voortplantings- en overwinteringsperiode). Voor de rugstreeppad dienen werkzaamheden aan watergangen te worden uitgevoerd in de periode 1 augustus tot 15 oktober (buiten voortplantings- en overwinteringsperiode). Voor de platte schijfhoren dient het verplaatsen van de ongewervelden en de selectie van watervegetaties met potentieel aanwezige individuen door een deskundige te worden uitgevoerd onder voor de soort gunstige watercondities (temperatuur niet rond vriespunt) en zodra de watervegetatie zich voldoende heeft ontwikkeld (mei-juni). Van deze perioden mag indien nodig worden afgeweken met goedkeuring en onder begeleiding van een deskundig ecoloog.

Conclusie over andere bevredigende oplossingen

Uit de toetsing van het bovenstaande blijkt dat er geen redelijke andere bevredigende oplossingen zijn waarbij de doelstellingen van het project worden bereikt en er minder negatief effect op de beschermde soorten optreedt. Er wordt voldaan aan deze voorwaarde voor een ontheffing in het kader van de Wet natuurbescherming voor het onderdeel soortenbescherming.

b) Belangenafweging

Aangedragen belang

We toetsen of de ruimtelijke ingreep nodig is op grond van een erkend belang zoals is vastgelegd in de Wet natuurbescherming.

Voor de genoemde vogelsoorten heeft u de ontheffing aangevraagd op grond van het belang genoemd in artikel 3.3, vierde lid, onder b, aanhef en onder 1, van de Wet natuurbescherming: "volksgezondheid of de openbare veiligheid".

Voor de gewone dwergvleermuis, laatvlieger, rosse vleermuis, ruige dwergvleermuis, heikikker, rugstreeppad en de platte schijfhoren heeft u de ontheffing aangevraagd op grond van het belang genoemd in artikel 3.8, vijfde lid, onder b, aanhef en onder 3, van de Wet natuurbescherming: "volksgezondheid, de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijke gunstige effecten".

Onderbouwing en beoordeling van belangen

Een verhoging van de uitstoot van broeikasgassen kan leiden tot klimaatverandering (Klimaatverandering, Samenvatting van het vijfde IPCC-assessment en een vertaling naar Nederland, PBL en KNMI, 2015). Deze broeikasgassen komen ook vrij bij de productie van energie uit fossiele brandstoffen. Doordat de gevolgen van een klimaatverandering een effect kunnen hebben op de openbare veiligheid, flora en fauna, volksgezondheid en de economie zijn er Internationale, Europese, Nationale en lokale afspraken gemaakt om te uitstoot van broeikasgassen te reduceren. Het vermijden en dus beperken van de uitstoot van broeikasgassen kan een bijdrage leveren aan de eerdergenoemde invloeden.

Het is zeer waarschijnlijk dat er door middel van menselijke activiteit (uitstoot van broeikasgassen) een verandering optreedt in het klimaat (gemiddelde weertype over een periode van 30 jaar) en het klimaatsysteem. Deze verandering wordt op dit moment waargenomen in bijvoorbeeld een stijging van de gemiddelde temperatuur op aarde en de hierdoor volgende stijging van de zeespiegel. Deze uitspraak wordt ook ondersteund door het Intergovernmental Panel on Climate Change (het IPCC is een internationaal orgaan opgericht om de risico's van klimaatverandering te evalueren). Ook bestaat er onder de meeste wetenschappers consensus over de (huidige) klimaatverandering en de (mogelijke) invloed van de mens hierop.

De effecten van klimaatverandering zijn niet op mondiale aard te generaliseren. Dit komt doordat de effecten per regio variëren, aangezien de gevoeligheid voor klimaatverandering verschilt per regio. Dit komt door het feit dat het klimaat een complex systeem is met veel terugkoppelingsmechanismen. Het Planbureau voor de Leefomgeving (PBL) heeft in 2012 wel een onderzoek gedaan naar de mogelijke effecten van klimaatverandering in Nederland. De conclusie was dat klimaatverandering een effect kan hebben op:

- Waterhuishouding: Zeespiegelstijging met risico op overstroming, toename piekafvoer, verzilting, zoetwatervoorziening;
- Natuur: Afname & mogelijke verdwijning van soorten in Nederland, verdere toename van nieuwe soorten waarbij het effect op het ecosysteem niet bekend is;
- Voedselproductie: Verandering in productieomstandigheden, frequentere schade door meer extremen in het weer;
- Gezondheid: Frequenter voorkomen van extreme weeromstandigheden, mogelijke verandering van aanwezigheid infectieziektes.

Deze punten komen ook terug in de visie van het klimaatbeleid richting 2050 aangegeven in de 'Klimaatbrief 2050: uitdagingen voor Nederland bij het streven naar een concurrerend, klimaatneutraal Europa'.

In 2020 was in Nederland het aandeel duurzame energie in het totale energieverbruik 11,1%. Hieruit is het mogelijk om te concluderen dat Nederland voor een groot gedeelte afhankelijk is van fossiele brandstoffen. Tijdens het opwekken van elektriciteit uit fossiele brandstoffen komen emissies met luchtverontreinigende stoffen vrij, zoals NOx verbindingen en fijn stof (PM10). De opwek van duurzame energie vindt plaats zonder uitstoot van luchtverontreinigende stoffen (behoudens de inzet van biomassa). Emissies kunnen schadelijk zijn voor de volksgezondheid. Uitbreiding van de totale opwek van duurzame energie leidt, indien gesteund door overig beleid, uiteindelijk tot vervanging van de opwek met behulp van fossiele energie waarmee emissies van luchtverontreinigende stoffen worden voorkomen en de schade aan volksgezondheid wordt beperkt.

In de aanvraag heeft u het belang van de ruimtelijke ingreep onderbouwd waarbij als conclusie wordt gesteld dat de opwekking van duurzame energie met behulp van windparken in het algemeen en de ontwikkeling van Windpark Rijnenburg in het bijzonder een bijdrage levert aan het beperken van klimaatverandering en luchtverontreiniging en het vergroten van de voorzieningszekerheid.

Conclusie belangenafweging

Uit uw onderbouwing blijkt dat het realiseren van het beoogde windpark hier een positieve bijdrage aan zou leveren. Hiermee is voldoende aangetoond dat de ruimtelijke ingreep nodig is ten behoeve van de volksgezondheid, openbare veiligheid en dwingende redenen van groot openbaar belang waaronder redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijke gunstige effecten. Er wordt voldaan aan deze voorwaarde voor een ontheffing in het kader van de Wet natuurbescherming voor het onderdeel soortenbescherming.

De resterende onderbouwing van de aangegeven belangen is toegevoegd in bijlage 2 bij dit besluit.

c) Ecologische beoordeling

De ecologische beoordeling van het project wordt uitgevoerd om te beoordelen of de werkzaamheden geen (wezenlijke) negatieve effecten hebben op de staat van instandhouding van de betreffende soorten. Hierbij zal eerst een overzicht worden gegeven van de verschillende aanwezige of langstreckende soorten. Daarna wordt het type effect op de betreffende soorten besproken waarbij er sprake is van een aanleg- en gebruiksfase van de windturbines waarbij de werkzaamheden verschillen. Om de mate van effect op de staat van instandhouding voor de verschillende soorten te bepalen wordt er gebruik gemaakt van de 1%-mortaliteitsnorm (1% norm). Daarnaast wordt nog de cumulatieve sterfte van soorten meegenomen van windparken in de omgeving. Wanneer de voorziene sterfte de 1% norm overschrijdt is er niet per definitie sprake van een effect op de staat van instandhouding van de betrokken populatie, maar dient het effect wel nader beschouwd te worden. Er worden voor deze soorten maatregelen getroffen om de negatieve effecten zodanig te reduceren dat die onder de 1% norm blijven. In sommige gevallen worden er maatregelen genomen om bepaalde negatieve effecten in het geheel te voorkomen voor soorten.

Uitgevoerd onderzoek

U heeft het plangebied onderzocht of laten onderzoeken op de aanwezigheid van beschermde soorten. U heeft ook onderzocht of laten onderzoeken welk effect de ruimtelijke ingreep heeft op de aanwezige beschermde soorten. Om de verspreiding van beschermde soorten in het gebied in kaart te brengen is zowel bronnenonderzoek als veldonderzoek uitgevoerd. Aanvullend is in 2023 veldonderzoek uitgevoerd naar het vlieggedrag van weidevogels (waaronder grutto). Ook is het veldonderzoek (territoriumkartering weidevogels en velduil) uit 2020 geactualiseerd. Het aanvullende veldonderzoek en de actualisatie van het veldonderzoek uit 2020 hadden samen als doel:

- Het specificeren van de in de ontheffingsaanvraag Wet natuurbescherming opgenomen regels voor een stilstandvoorziening voor de grutto in Energiepark Rijnenburg.
- Het opnieuw bepalen van de compensatieopgave van leefgebied van grutto en velduil.

Op basis van artikel 3:2 van de Algemene wet bestuursrecht hebben we ons verzekerd van de kwaliteit en zorgvuldigheid van het uitgevoerde ecologisch onderzoek.

Onderzoeksresultaten: aanwezige beschermde soorten

In hoofdstuk 6 van de bij de aanvraag gevoegde Natuurtoets is de aanwezigheid van vogels aangegeven in relatie tot het plangebied. Hierbij is een indeling gemaakt middels de categorieën 'Broedvogels', 'Niet-broedvogels' en 'Seizoenstrek'.

Broedvogels

Het plangebied biedt broedgebied aan met name weide- en akkervogels, uilen en roofvogels. Er komen meerdere soorten van de Rode Lijst voor in het plangebied Energielandschap Rijnenburg. Tijdens het onderzoek zijn er territoria van de torenvalk, bosuil, steenuil, ransuil, havik, buizerd en velduil vastgesteld. Aanvullend daarop, zijn in de NDFF waarnemingen opgenomen van de Rode Lijst soorten boerenzwaluw en de ringmus. Het plangebied biedt geschikt habitat voor deze soorten op en rond de bebouwing in het gebied. Voor de kerkuil is het onduidelijk of er een territorium is, maar de soort is wel aangetroffen in het plangebied, net als de boomvalk, slechtvalk, sperwer en de bruine kiekendief waarvan in de nabije omgeving territoria zijn vastgesteld en waarnemingen in het plangebied. De huismus en oeverzwaluw broeden ook in de nabije omgeving van het plangebied. Roeken zijn ook regelmatig foeragerend waargenomen in het plangebied. Van de volgende soorten weide- en akkerbroedvogels zijn territoria in het plangebied vastgesteld: gele kwikstaart, kneu, graspieper, grutto, Kievit, knobbelzwaan, krakeend, kuifeend, scholekster, tureluur en de veldleeuwerik. De spreeuw, merel, kleine karekiet, tjiftjaf, pimpelmees, boomkruiper, ekster, zwarte kraai, groene specht, grote bonte specht en de koolmees komen ook in het plangebied voor.

In vergelijking met 2019 (10 territoria; Verbeek et al. 2020) zijn de aantallen van de grutto in 2023 fors gedaald. De velduil is in 2023 niet meer vastgesteld in het gebied (in 2019 nog één territorium).

Niet-broedvogels

In de wintermaanden zijn voornamelijk ganzen, zwanen, eenden, kieviten, reigers en meeuwen aanwezig in het plangebied van Energielandschap Rijnenburg. Het gaat specifiek om de soorten grote zilverreiger, blauwe reiger, knobbelzwaan, kolgans, grauwe gans, smient, krakeend, wilde eend, kuifeend, waterhoen, meerkoet, kievit, kokmeeuw en stormmeeuw (schaars voorkomende soorten zijn hierin niet meegenomen). Het plangebied en de omgeving heeft een foerageer- en rustfunctie en in sommige gevallen is het een gebied om te slapen of te ruïen.

Vogels - Seizoenstrek

Veel vogelsoorten trekken jaarlijks van broed- naar overwinteringsgebied en vice versa. Deze trek vindt vooral plaats in het voor- en najaar en wordt daarom geclassificeerd als seizoenstrek (LWVT/Sovon 2002). Seizoenstrek vindt plaats in een brede range aan hoogtes, van enkele meters boven het maaiveld tot enkele kilometers hoogte (Kleyheeg - Hartman & Potiek 2020a, Shinneman et al. 2020). Bij tegenwind trekken vogels over het algemeen lager (mogelijk binnen het rotorbereik) (Buurma et al. 1986), maar dat zijn niet de omstandigheden waaronder grote hoeveelheden vogels trekken. Voor de najaarstrek is in de Eemshaven en op de Tweede Maasvlakte aangetoond dat bij intense trek ook grote aantallen vogels op rotorhoogte vliegen (Kleyheeg-Hartman & Potiek 2020a, b). In het binnenland treedt gestuwde trek in beperktere mate op langs het Markermeer en IJsselmeer. Op kleinere schaal kan verdichting plaatsvinden langs rivieren en andere potentiële barrières. 's Nachts is er minder stuwning dan overdag (Buurma & van Gasteren 1989). Bovendien vliegen vogels gedurende de nacht gemiddeld hoger dan overdag (LWVT/Sovon 2002). Voor het project geldt dat er 66 soorten trekvogels het plangebied passeren tijdens seizoenstrek en deze soorten hebben geen binding met (de omgeving van) het plangebied.

Vleermuizen

De vleermuissoorten gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, rosse vleermuis en laatvlieger zijn in het plangebied waargenomen. Het is aannemelijk dat zich in het bosje in Polder Reijerscop paarverblijfplaatsen van ruige dwergvleermuizen, rosse vleermuizen en gewone dwergvleermuis bevinden. Het is ook niet uit te sluiten dat er kraam-/zomerverblijfplaatsen voorkomen van de rosse vleermuis, gewone grootoorvleermuis en ruige dwergvleermuis. Ook zijn er relatief veel laatvliegers langs de Nedereindseweg aangetroffen. Omdat de soort hier ook al vroeg op de avond werd waargenomen is het aannemelijk dat er zich een verblijfplaats van de soort in één van de gebouwen langs deze weg bevindt. In de ruime omgeving van het plangebied zijn winterverblijfplaatsen van rosse vleermuis en ruige dwergvleermuis bekend uit de omgeving van Vleuten. Wat betreft gebiedsgebruik is de gewone dwergvleermuis verreweg de meest talrijke soort. Deze komt wijdverspreid voor. Daarnaast werden ruige dwergvleermuis, laatvlieger en rosse vleermuis tijdens ieder bezoek regelmatig waargenomen. Vlieg- en foerageerroutes van gewone dwergvleermuis en laatvlieger zijn aanwezig langs het oostelijk deel van de Nedereindseweg en Reijerscop. De rosse vleermuis werd opvallend veel in polder Reijerscop waargenomen. Langs twee wegen in het onderzochte gebied zijn zogenaamde vlieg- en foerageerroutes vastgesteld. Dit zijn routes waarlangs verhoogde aantallen gewone dwergvleermuis en laatvlieger vliegen en foerageren. Het gaat hierbij om het oostelijk deel van de Nedereindse Weg tot aan de rijksweg A2 en het oostelijk deel van de weg Reijerscop tot aan het wegrestaurant La Place. Aan weerszijden van beide wegen staan hoge bomen en is lintbebouwing aanwezig. Uit ander onderzoek blijkt dat er een vliegroute aanwezig is over een viaduct over de rijksweg A2 in het verlengde van de Nedereindseweg. De vliegroute wordt gebruikt door gewone dwergvleermuis, laatvlieger, rosse vleermuis en watervleermuis. Er is daarnaast tevens vastgesteld dat een vliegroute van de gewone dwergvleermuis vanaf de Nedereindseweg richting de Nedereindse Plas loopt. Het gebiedsgebruik van vleermuizen van de Nedereindse Plas is ook onderzocht. De plas wordt door met name de gewone dwergvleermuis en ruige dwergvleermuis gebruikt als foerageergebied. Anders dan in andere delen van het onderzoeksgebied gebruikten ook kleine aantallen van de watervleermuis en meervleermuis de Nedereindse Plas als foerageergebied.

Heikikker, rugstreeppad en platte schijfhoren

In het plangebied komen de heikikker en de rugstreeppad voor. De soorten komen in zowel watergangen (voortplanting, overwintering), graslanden als bosjes (overwintering) voor. Ook de platte schijfhoren komt in het plangebied voor in de watergangen, waarbij het geschikte leefgebied met name aanwezig is in bermen en oevers van watergangen.

Effect van de ruimtelijke ingreep op de aanwezige beschermde soorten

De effecten van de voorgenomen handelingen zijn onderzocht. Hierbij is onderscheid gemaakt tussen effecten in de aanleg- en gebruiksfase. Voor de aanlegfase is onderzoek gedaan naar versturende effecten. Voor de gebruiksfase is onderzoek gedaan naar aanvaringslachtoffers, versturende effecten en barrièrewerking.

Vogels

Op basis van verspreidingsgegevens, gebiedskenmerken en deskundigenoordeel zijn inschattingen gemaakt van de additionele **sterfte** onder soorten lokale vogels (broedvogels en niet-broedvogels). Onder de volgende lokale vogelsoorten worden gedurende de looptijd van het project één of meer slachtoffers voorzien in de gebruiksfase van de geplande windturbines. Het gaat om de soorten grauwe gans, wilde eend, kievit, kokmeeuw, stormmeeuw, grutto, kolgans, smient, roek en de knobbelzwaan. Onder de onderstaande soorten trekvogels worden gedurende de looptijd van het project één of meer slachtoffers voorzien in de gebruiksfase van de geplande windturbines. Het gaat om de soorten meerkoet, watersnip, tureluur, kleine mantelmeeuw, zilvermeeuw, goudhaan, pimpelmees, koolmees, oeverzwaluw, ringmus, keep, groenling, putter, sijs, fuut, aalscholver, blauwe reiger, grote zilverreiger, kolgans, krakeend, wintertaling, buizerd, torenvalk, witgat, oeverloper, boompieper, zwarte roodstaart, gekraagde roodstaart, paapje, roodborsttapuit, tapuit, sprinkhaanzanger, rietzanger, bosrietzanger, grasmus, tuinfluiter, grauwe vliegenvanger, zwarte mees, gaai, kauw, waterhoen, houtsnip, holenduif, houtduif, gierzwaluw, veldleeuwerik, boerenzwaluw, huiszwaluw, tjiftjaf, fitis, zwartkop, kleine karekiet, spreeuw, winterkoning, merel, koperwiek, kramsvogel, zanglijster, roodborst, heggemus, gele kwikstaart, witte kwikstaart, graspieper, vink, kneu en rietgors. Het **verlies aan leefgebied** (door ruimtebeslag en verstoring door windturbines) van de grutto is zodanig dat er sprake is van **storing met wezenlijke invloed**.

Door de werkzaamheden is het aannemelijk dat exemplaren van de bovengenoemde soorten vogels worden gedood en zal essentieel broed/leefgebied van de grutto worden aangetast. Dit betekent dat er sprake is van het overtreden van de verbodsbepalingen uit de Wet natuurbescherming. Ontheffing van de verbodsbepalingen uit de Wet natuurbescherming is daarom noodzakelijk.

Vleermuizen

De aanwezigheid van windturbines op plaatsen waar vleermuizen voorkomen kan leiden tot het **doden** van vleermuizen als gevolg van aanvaringen met de rotorbladen. Niet alle vleermuissoorten lopen hierbij evenveel risico. De in het plangebied voorkomende soorten gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, rosse vleermuis, en in mindere mate de laatvlieger is het voorkomen van aanvaringslachtoffers in windparken bekend (Limpens et al. 2013, UNEP/EUROBATS IWG 2021). Dit betekent dat er sprake is van het overtreden van de verbodsbepalingen uit de Wet natuurbescherming. Ontheffing van de verbodsbepalingen uit de Wet natuurbescherming is daarom noodzakelijk.

Overige soorten

Bij werkzaamheden aan de watergangen tijdens de aanlegfase van het Windpark Rijnenburg & Reijerscop kan er een negatief effect zijn voor de soorten heikikker, rugstreeppad en de platte schijfhoren. Er worden op vijf locaties kleine delen van de sloten gedempt ten behoeve van de toegangswegen (zie figuur 3 in het bij de aanvraag gevoegde Activiteitenplan). De werkzaamheden aan de watergangen zullen het **functionele leefgebied** van de soorten aantasten, daarnaast worden de soorten **verstoord**, in sommige gevallen **gedood** en zullen **eieren** van de platte schijfhoren **vernield** worden. Dit betekent dat er sprake is van het overtreden van de verbodsbepalingen uit de Wet natuurbescherming. Ontheffing van de verbodsbepalingen uit de Wet natuurbescherming is daarom noodzakelijk.

1% norm, cumulatie en staat van instandhouding

Voor de vogels en vleermuizen (en alle betrokken populaties per soort) is het effect van de voorzienbare sterfte op de gunstige staat van instandhouding (GSI) van de betrokken populatie getoetst. Hiervoor is gebruik gemaakt de 1% norm. Deze norm staat gelijk aan 1% van de jaarlijkse sterfte van de betrokken populatie en wordt toegepast als een eerste 'grove zeef'. Wanneer de voorzienbare sterfte onder deze 1% norm blijft, kan een effect op de GSI van de betrokken populatie met zekerheid worden uitgesloten. De Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State acht dit een acceptabele werkwijze (Zie o.a. uitspraken ABRS van 1 april 2009 in zaaknr. 200801465/1/R2, van 29 december 2010 in zaaknr. 200908100/1, van 8 februari 2012 in zaaknr. 201100875/1/R2 en van 11 juli 2018 in zaaknr. 201608248/1/R6). Wanneer de voorziene sterfte de 1% norm overschrijdt is er niet per definitie sprake van een effect op de GSI van de betrokken populatie, maar dient het effect wel nader beschouwd te worden. Er zijn op dit moment geen andere, bruikbare mortaliteitsnormen beschikbaar die bovendien ook juridisch geaccepteerd zijn. De gehanteerde 1% norm wordt met nadruk gebruikt als eerste 'grove zeef' en hierbij wordt in die zin uitgegaan van het maximale negatieve effect op de soorten. Daarnaast is voor lokale vogelsoorten en de vleermuissoorten de sterfte van het project gecumuleerd met de sterfte van recent gerealiseerde en geplande windparken binnen een straal van 30 km (tabel 12.3 en 14.6 in de Natuurtoets). In de rapportage 'Natuurtoets Windpark Rijnenburg' (bijlage 3 bij dit besluit) staat uitleg, omtrent de totstandkoming van deze soortenlijst, beschreven. Ontheffing wordt aangevraagd voor 82 soorten waarvan 75 vogelsoorten, vier vleermuissoorten, twee amfibiesoorten en één ongewervelde. Met uitzondering van de grutto en de rosse vleermuis ligt de additionele en gecumuleerde sterfte van de aangevraagde soorten ruim beneden de 1% norm.

De grutto is opgenomen op de Rode Lijst (status gevoelig voor grutto) en de landelijke trend kent een significante afname (sovon.nl 2023). De populatie bevindt zich in een matig ongunstige staat van instandhouding. De populaties van de soort zijn in Nederland bovendien niet aaneengesloten en lokaal of regionaal, een afname van leefgebied kan een significant effect hebben op deze populaties. Dit alles betekent dat een verlies aan leefgebied opgevat moet worden als een aantasting van de (G)SI.

Mitigerende (verzachtende) en compenserende (vervangende) maatregelen

Voor een aantal soorten zullen mitigerende en/of compenserende maatregelen worden getroffen om de negatieve ecologische effecten van de werkzaamheden te beperken.

Voor de grutto zal er essentieel leef/broedgebied verloren gaan door de werkzaamheden. Om te voorkomen dat er op de lange termijn een negatief effect ontstaat op de staat van instandhouding van deze soort zullen compenserende maatregelen getroffen worden in de vorm van het optimaal inrichten van een weidevogelgebied. Deze maatregelen zijn nader toegelicht in een compensatieplan, dat een bijlage vormt van het Activiteitenplan (bijlage 1.1 bij dit besluit). Er worden ook aanvaringslachtoffers verwacht onder de grutto, om dit te voorkomen worden er mitigerende maatregelen genomen in de vorm van een stilstandvoorziening.

Er worden ook aanvaringslachtoffers verwacht bij onder andere de rosse vleermuis. Voor de soort is een (andere) stilstandvoorziening benodigd, om een negatief effect op de gunstige staat van instandhouding met zekerheid uit te sluiten. Deze stilstandvoorziening wordt op elke windturbine geplaatst, zodat er geen sprake is van een aantasting van de gunstige staat van instandhouding. Deze stilstandvoorziening heeft ook een positieve werking voor de andere vleermuissoorten waarbij aanvaringslachtoffers voor worden verwacht.

Voor de soorten heikikker en rugstreepad wordt gewerkt buiten de kwetsbare periode en worden voorafgaand aan de werkzaamheden maatregelen getroffen om het doden van de soorten zoveel mogelijk te voorkomen. Ook worden maatregelen getroffen om te voorkomen dat het plangebied geschikt wordt als voortplantingsbiotoop voor de rugstreepad. Om het doden van de platte schijfhoren zoveel mogelijk te voorkomen worden maatregelen getroffen zoals verplaatsen van de soort met geschikte watervegetatie naar geschikte sloten buiten de invloedssfeer van de werkzaamheden.

Als extra voorschriften wordt toegevoegd dat het nodig is om de effecten van de werkzaamheden en de effectiviteit van de te nemen maatregelen te monitoren.

Wijziging

In vergelijking met het eerder uitgevoerde onderzoek zijn de aantallen van de grutto in 2023 fors gedaald. De velduil is in 2023 niet meer vastgesteld in het gebied, terwijl er in 2019 nog één territorium was. Op basis van die resultaten zijn de mitigerende en compenserende maatregelen (stilstandvoorziening, compensatie leefgebied grutto) opnieuw bepaald. Uit de aanvullende territoriumkartering en veldonderzoek gebiedsgebruik van 2023 blijkt dat alleen de omgeving van turbine 2 en (in mindere mate turbine 3) onderdeel uitmaakt van het leefgebied van grutto's. De compensatieopgave voor het leefgebied van de grutto is derhalve opnieuw bepaald. Hierbij is alleen het ruimtebeslag en de verstoring van turbine 2 en 3 in de bepaling opgenomen. Dit leidt tot een compensatieopgave van 12,5 ha leefgebied van de grutto. Op basis van het veldonderzoek van 2023 is de compensatieopgave verkleind. Delen die geen onderdeel vormen van het leefgebied van de grutto (omgeving turbine 1 en 4) zijn niet in de opgave meegenomen. In de oorspronkelijke bepaling van de compensatieopgave was van een groter gebied uitgegaan, maar de bevindingen van 2023 gaven aan dat deze delen van het plangebied niet structureel gebruikt worden.

Beoordeling

Intrekking velduil

Er wordt aangegeven dat ontheffing ten aanzien van de velduil niet nodig is en hierom wordt verzocht om intrekking van de ontheffing op dit onderdeel. In 2023 zijn geen velduilen vastgesteld (in 2019 één broedpaar). Wij attenderen erop dat als er in een 'daljaar' voor muizen geteld wordt mogelijk onvoldoende recht wordt gedaan aan het gebruik van het gebied door de soort, omdat die er tijdens slechts één jaar inventarisatie niet is waargenomen. Indien de soort toch weer wordt aangetroffen tijdens de looptijd van de ontheffing, moet hier aanvullend toestemming voor worden aangevraagd. Overigens kan compensatie voor de velduil op dezelfde manier plaatsvinden als voor de grutto, want de soort kwam in hetzelfde gebied (zelfde biotoop) voor als de

grutto. Dit hangt ook samen met het maaibeheer (uitstellen heeft een positief effect), aangezien de velduil ook een grondbroeder is. Aangezien er geen extra maatregelen hoeven te worden getroffen ten aanzien van deze soort heeft dit verder geen negatieve ecologische impact.

Stilstandvoorziening voor windturbine 2 en uitbreiding van de periode

Om aanvaringssslachtoffers van de grutto te voorkomen was op basis van het veldonderzoek van 2019 een stilstandvoorziening van windturbine 2 en 3 beoogd, die gedurende de looptijd van het windpark jaarlijks uitgeschakeld zouden worden gedurende daglichtperiode in de periode half maart tot en met half mei. Op basis van het veldonderzoek van 2023 is een duidelijk en geactualiseerd beeld ontstaan van het voorkomen en vlieggedrag van de grutto in relatie tot het toekomstige windpark. Op basis daarvan is een voorstel opgenomen voor aanpassing van de eerder opgenomen stilstandregels.

In de tweede helft van mei vliegen nog regelmatig grutto's op rotorhoogte en kunnen aanvaringssslachtoffers vallen. De vliegactiviteit op rotorhoogte loopt in de loop van mei snel af, maar is nog dusdanig hoog dat sprake kan zijn van een aanvaringsrisico. Hierom is de periode van stilstand verlengd tot en met eind mei. In juni is geen veldonderzoek verricht naar vliegbewegingen, maar op basis van het aantalsverloop in mei, de beperkte gebiedsactiviteit bij de territoriumkartering in juni en bevindingen van het onderzoek in Den Tol (Gyimesi et al. 2014) is geconcludeerd dat in juni de kans op aanvaringen verwaarloosbaar is. Er wordt nu voorgesteld om de stilstandvoorziening alleen op windturbine 2 toe te passen. Bij windturbine 3 is wel sprake van gebiedsgebruik door de grutto en hierdoor is dit gebied wel betrokken bij de compensatie. Bij de beoordeling van sterfte is een ander kader gehanteerd dan bij de beoordeling van verstoring en ruimtebeslag. De voorgestelde stilstandvoorziening is gebaseerd op de vliegactiviteit op rotorhoogte in de gebruiksfase van het windpark. Het gebiedsgebruik van de grutto in 2023 was vergelijkbaar met 2020. Een toekomstige verandering in aantallen vliegbewegingen (zonder verandering van ruimtelijke verdeling) leidt niet tot aanpassing van de regels voor de stilstandvoorziening. Op basis van het veldonderzoek kan namelijk gesteld worden dat alleen windturbine 2 in de buurt van regelmatige vliegbewegingen staat. Het is dan verdedigbaar om alleen die windturbine op gezette tijden stil te zetten. Een verdere toelichting hierop is onder andere te vinden in de Oplegnotitie veldonderzoek Rijnenburg (bijlage 10 bij deze beschikking). Veranderingen in inrichting en beheer in het onderzoeksgebied (bijvoorbeeld verplaatsing plasdrasgebieden) kunnen van invloed zijn op de ruimtelijke vliegactiviteit, aangezien het gebiedsgebruik dan zou veranderen. Indien dit in de toekomst het geval is, dient onderzocht te worden of de stilstandvoorziening moet worden aangepast.

Uit de resultaten van het uitgevoerde onderzoek blijkt inderdaad dat er slechts sprake zal zijn van (niet-incidentele) aanvaringssslachtoffers bij windturbine 2 en dat de periode van het risico hierop langer doorloopt (tot eind mei). Het aanpassen van de stilstandvoorziening op de voorgestelde wijze is hiermee goed onderbouwd. Als uit monitoring blijkt dat er toch meer aanvaringssslachtoffers vallen onder de grutto dan verwacht dan zal het mitigatie- en compensatieplan hierop moeten worden aangepast.

Compensatieopgave

In het Achtergrondrapport Natuur (Jeninga & Verbeek 2023) is op basis van het voorkomen van broedvogels van grutto en velduil in 2020 berekend dat als gevolg van ruimtebeslag en verstoring 35,0 ha gecompenseerd moet worden. Uit de aanvullende territoriumkartering en het veldonderzoek gebiedsgebruik van 2023 blijkt dat alleen de omgeving van windturbine 2 en in mindere mate windturbine 3 onderdeel uitmaakt van het leefgebied van grutto's. De compensatieopgave voor het leefgebied van de grutto is derhalve opnieuw bepaald. Hierbij is alleen het ruimtebeslag en de verstoring van windturbine 2 en 3 in de compensatiebepaling opgenomen. De compensatieopgave omvat het fysiek areaal aangetast leefgebied door ruimtebeslag en verstoring door de realisatie van de windturbines. Dit leidt tot een compensatieopgave van 12,5 ha leefgebied van de grutto. De details hiervan kunnen worden gevonden in het Compensatieplan (bijlage 1.1 bij deze beschikking).

In de Nationale Databank Flora en Fauna (NDFD) zijn ook gegevens bekend van waarnemingen van de grutto in de jaren 2020, 2021, 2022 en 2024. Deze gegevens laten geen ander gebruik van het gebied zien dan is aangegeven in de aanvraag. Gelet op de gegevens is er geen reden om aan te nemen dat de voorgestelde grootte van het compensatiegebied niet voldoende zou zijn. Er moet echter wel rekening worden gehouden met de (tijdelijke) functieafname door verstoring en benodigde verplaatsing. Ook moet er met zekerheid 12,5 ha extra broedgebied bijkomen voor de grutto. Daarom mag het te compenseren gebied niet al in gebruik zijn door de soort. Als dat wel het geval is, moet de grootte of locatie aangepast worden om daadwerkelijk als aanvulling en compensatie te kunnen dienen voor wat er verloren gaat in de aanleg- en gebruiksfase van de windturbines. Dit is ter beoordeling van een deskundig ecooloog.

De voorgestelde wijziging op basis van aanvullend en specifiek onderzoek heeft geen aanvullende negatieve impact op de beschermde soorten. Daarom gaan we akkoord met het aanpassen van het besluit hierop.

Aan deze wijziging hebben we aanvullende voorschriften verbonden.

We hebben de voorgestelde mitigerende en compenserende maatregelen goedgekeurd en aanvullende voorschriften opgelegd. Alle voorschriften en maatregelen (zie bijlage A, 1, 1.1, 6, 8 en 10 bij dit besluit) moeten nageleefd worden en maken integraal deel uit van deze ontheffing. In bijlage A vindt u de extra mitigerende en/of compenserende maatregelen die noodzakelijk zijn om de negatieve effecten van de werkzaamheden verder (naast de al voorgestelde maatregelen) te verzachten.

Conclusie ecologische beoordeling

Het nemen van mitigerende en compenserende maatregelen en de inrichting van het gebied na afloop van de werkzaamheden zorgen ervoor dat de ingreep niet tot verslechtering leidt van de staat van instandhouding van de aangevraagde vogelsoorten en dat er geen afbreuk gedaan wordt aan het streven de populaties van de aangevraagde vleermuissoorten en heikikker, rugstreppad en platte schijfhoren in hun natuurlijke verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding te laten voortbestaan. Er wordt voldaan aan deze voorwaarde voor een ontheffing in het kader van de Wet natuurbescherming voor het onderdeel soortenbescherming.

2.5 Conclusie toetsing aan de ontheffingsvoorwaarden

U heeft voldaan aan alle drie de voorwaarden voor een ontheffing van de Wet natuurbescherming voor het onderdeel soortenbescherming. Daarom verlenen we u ontheffing als bedoeld in artikel 3.3, eerste lid en artikel 3.8, eerste lid van de Wet natuurbescherming.

Aan deze ontheffing van de Wet natuurbescherming hebben we voorschriften en mitigerende en/of compenserende maatregelen verbonden. Deze voorschriften (bijlage A) en de voorgeschreven maatregelen (bijlage 1, 1.1, 6, 8 en 10) moeten samen nageleefd worden en maken integraal deel uit van deze ontheffing.

3. Aanvullende informatie

3.1 Inwerkingtreding van dit besluit en verzending van deze beschikking

Het ontwerp van dit besluit wordt ter inzage gelegd voor een periode van 6 weken waarbinnen eenieder een zienswijze kenbaar kan maken. U kunt uw zienswijze indienen bij het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Utrecht, zij coördineren de procedure van (de voorbereiding van) alle besluiten.

Heeft u een vraag over dit ontwerpbesluit? Neem dan contact op met het Servicebureau Domein Landelijke Leefomgeving via servicebureau@provincie-utrecht.nl en 030 258 91 11.

Wanneer u contact opneemt, geef dan het zaaknummer van de aanvraag door (dit zaaknummer vindt u bovenaan deze beschikking). Dan kunnen we u zo snel mogelijk helpen.

Hoogachtend,
Gedeputeerde Staten van Utrecht, namens hen,

Mevr. drs. ing. S. Heijblom
Teamleider Vergunningverlening Natuur en Landschap
Domein Landelijke Leefomgeving

Bijlage A: Voorschriften bij de ontheffing

Algemeen

1. Alle mitigerende en compenserende maatregelen zoals genoemd in deze bijlage en bijlage 1, 1.1, 6, 8 en 10 bij dit besluit moeten worden uitgevoerd, voor zover deze betrekking hebben op deze ontheffing en voor zover deze niet in strijd zijn met de specifieke voorschriften in deze bijlage. Ook als de ontheffingsperiode, die is opgenomen in deze beschikking, is afgelopen.
2. Deze ontheffing geldt alleen voor de beschermde soorten en werkzaamheden die conform de aanvraag uitgevoerd worden, voor zover in deze ontheffing zelf niet anders aangegeven is.
3. Worden er bij de uitvoering van de werkzaamheden andere beschermde soorten aangetroffen? Of zijn er andere verboden handelingen noodzakelijk? Dan moet de ontheffinghouder direct contact opnemen met het servicebureau van de provincie Utrecht (servicebureau@provincie-utrecht.nl of Archimedeslaan 6, postbus 80300, 3508 TH te Utrecht).
4. Deze ontheffing kan alleen gebruikt worden door (medewerkers van) de ontheffinghouder of haar rechtsopvolgers of in opdracht van de ontheffinghouder handelende (rechts-)personen. De ontheffinghouder of haar rechtsopvolgers blijven daarbij verantwoordelijk voor de juiste naleving van deze ontheffing.

Voorafgaand aan de werkzaamheden

5. De ontheffinghouder moet een ecologisch werkprotocol opstellen met daarin minstens de voorschriften uit deze ontheffing. Het ecologisch werkprotocol moet daarnaast de volgende aspecten bevatten:
 - a) Omschrijving van het plangebied (inclusief kaart);
 - b) Activiteiten/werkzaamheden die uitgevoerd worden (inclusief planning);
 - c) Maatregelen die getroffen zijn/worden (locatie op kaart en datum/tijd);
 - d) Informatie en contactgegevens van de begeleidend ecooloog;
 - e) Een overzicht van de activiteiten die door de ecooloog begeleid zijn/worden;
 - f) De manier waarop omgegaan is/wordt met onverwacht aangetroffen (beschermde) soorten binnen het plangebied.
6. De ontheffinghouder moet minimaal twee weken voor de start van de werkzaamheden die invloed hebben op de beschermde soorten het meldingsformulier 'Start werkzaamheden soortenbescherming' volledig invullen en indienen bij de RUD Utrecht. U vindt dit formulier op www.rudutrecht.nl. Bij de melding moet u het ecologisch werkprotocol bijvoegen.

Tijdens de werkzaamheden

7. De werkzaamheden en de in deze bijlage genoemde voorschriften moeten worden uitgevoerd onder begeleiding van een ecologisch deskundige. Dit is een persoon met een opleiding in de Nederlandse ecologie of hiermee vergelijkbare studiegebieden. Of een persoon die op een andere manier aantoonbare soortenkennis heeft van de soorten waarvoor dit besluit is verleend. De ecologisch deskundige begeleidt de uitvoering van de voorgeschreven mitigerende en compenserende maatregelen. De ecologisch deskundige moet in ieder geval aanwezig zijn in het plangebied bij de start van de werkzaamheden, voor zover deze invloed hebben op een beschermde soort.
8. Tijdens de uitvoering van de werkzaamheden moeten een afschrift van deze ontheffing en het ecologisch werkprotocol op de locatie van de werkzaamheden aanwezig zijn en op verzoek getoond worden aan de daartoe bevoegde toezichthouders of opsporingsambtenaren.

9. Tijdens de werkzaamheden moet een logboek bijgehouden worden. In het logboek worden de gemaakte ecologische keuzes vastgelegd, zoals het goedkeuren/vrijgeven door een ecologisch deskundige, afwijkingen van het ecologisch werkprotocol (indien goedgekeurd door het bevoegd gezag) en gekozen mitigerende en compenserende maatregelen en de locatie daarvan. In het logboek worden in ieder geval de relevante resultaten geregistreerd van de uitgevoerde handelingen die omschreven zijn in de voorschriften van deze beschikking.

Na afloop van de werkzaamheden

10. Na afronding van de werkzaamheden moet de ontheffinghouder het meldingsformulier 'Einde werkzaamheden soortenbescherming' volledig invullen en indienen. U vindt dit formulier op www.rudutrecht.nl. Bij de melding moet u het ecologisch werkprotocol zoals omschreven in deze voorschriften bijvoegen.

Specifieke voorschriften

11. Indien nodig is het mogelijk om tijdens de aanlegfase van het project van de desbetreffende werkperioden af te wijken met goedkeuring en onder begeleiding van een deskundig ecooloog. Dit moet worden vastgelegd in het logboek.
12. De effecten van de werkzaamheden en de effectiviteit van de te nemen maatregelen moeten gemonitord worden gedurende 5 jaar na ingebruikname van de windmolens. Verdere eisen wat betreft deze monitoring staan genoemd in het Monitoringsprotocol Wind op Land 2021 van BIJ12.
13. Het compensatiegebied voor de grutto moet zijn ingericht en functioneel zijn voorafgaand aan de versturende werkzaamheden.
14. Het mozaïekbeheer wat genoemd wordt in het bijlage 1.1 bij dit besluit moet worden uitgevoerd volgens de 'factsheet weidevogels' van BoerenNatuur.
15. Er mag tijdens het broedseizoen niet gemaaid worden in het compensatiegebied voor de grutto om uitmaaien van kuikens en nesten te voorkomen, in plaats daarvan kan extensief beweid worden.

Specifieke voorschriften naar aanleiding van de wijziging

16. Een stilstandvoorziening voor windturbine 3 moet toegevoegd worden als de voorgeschreven monitoring daar aanleiding toe geeft. Dit is het geval als blijkt dat toekomstige veranderingen in inrichting en beheer in het plangebied (bijvoorbeeld verplaatsing van plasdrasgebieden) zodanig van invloed zijn op de ruimtelijke vliegactiviteit, dat er sprake is van een toename in aanvaringsslachtoffers van de grutto die de staat van instandhouding van de soort negatief beïnvloedt. Een voorstel hiervoor dient voorgelegd te worden aan en goedgekeurd te worden door de Gedeputeerde Staten van de provincie Utrecht.
17. Het compensatiegebied moet een duidelijke aanvulling zijn ten opzichte van de referentiesituatie als het gaat om broedgebied van de grutto. Dat betekent dat, wanneer er in het compensatiegebied al grutto's broeden of hier al beheermaatregelen genomen zijn waardoor het gebied functioneel is als broedgebied, het compensatiegebied groter moet zijn dan 12,5 ha. De grootte van het eventuele extra te realiseren gebied hangt af van het gebied wat al geschikt en functioneel was in de referentiesituatie. Dit is ter beoordeling van een deskundige op het gebied van de grutto en weidevogels.
18. Het compensatiegebied moet in of aansluitend op weidevogelkerngebied liggen, zoals dit begrensd is in de Omgevingsverordening provincie Utrecht.
19. Het compensatiegebied zoals genoemd in bijlage 1.1 bij dit besluit moet in stand gehouden worden en worden beheerd gedurende de gehele ontheffingsperiode.

Bijlage B: Locatie plangebied

Figuur 1 Ligging van het voorgenomen windpark binnen zoekgebied Energielandschap Rijnenburg & Reijerscop.

